

KLAUSULER

1. TILTRÆDELSE AF FBSA CHARTER MV.

Entreprenøren forpligter sig til at tiltræde [Charteret for Foreningen for Byggeriets Samfundsansvar, FN's Global Compact eller lignende], eller at overholde principperne heri i forbindelse med kontraktens opfyldelse. Entreprenøren skal ved ordregivers anmodning inden 10 dage dokumentere overholdelse af denne forpligtelse.

2. ANSVAR FOR UNDERENTREPRENØRER

Entreprenøren er forpligtet til at oplyse navn, kontaktoplysninger og juridisk repræsentant for de underentreprenører, der benyttes i forbindelse med udførelsen af kontrakten, så snart disse oplysninger er tilgængelige for Entreprenøren. Dette gælder for alle underentreprenører i hele kontraktperioden.

Entreprenøren har samme ansvar efter denne kontrakt, uanset om kontraktudførelsen ydes af Entreprenøren selv eller af en underentreprenør, medmindre andet følger af de enkelte bestemmelser i kontrakten.

Entreprenøren skal herunder sikre, at eventuelle underentreprenører og deres eventuelle underentreprenører opfylder sociale klausuler i denne kontrakt ved udførelse af kontrakten. Såfremt der i tilknytning til en kontraktbestemmelse i denne kontrakt påhviler Entreprenøren en forpligtelse til at dokumentere eller redegøre for, at et givent krav er opfyldt, omfatter denne forpligtelse også Entreprenørens dokumentation af og redegørelse for underentreprenørens forhold.

Opfylder underentreprenør og dennes eventuelle underentreprenører ikke nærværende kontrakt, kan Ordregiver sanktionere den manglende opfyldelse over for Entreprenøren, som var det Entreprenøren selv, der misligholdt kontrakten, medmindre andet følger af de enkelte bestemmelser i kontrakten. Ovenstående gælder tillige entreprenørens underleverandører og deres eventuelle underleverandører.

3. ARBEJDSKLAUSUL

1. Entreprenøren skal sikre, at ansatte hos Entreprenøren og eventuelle underentreprenører, som i Danmark medvirker til at opfylde kontrakten, er sikret løn (herunder særlige ydelser), arbejdstid og andre arbejdsvilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de inden for det pågældende faglige område mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark, og som gælder på hele det danske område.

Entreprenøren skal sikre, at ansatte hos Entreprenøren og eventuelle underentreprenører orienterer de ansatte om de gældende arbejdsvilkår.

Stk. 2) Ordregiver kan til enhver tid udbede sig relevant dokumentation for, at løn- og arbejdsvilkår for arbejdstagerne lever op til den forpligtelse, som arbejdsklausulen fastsætter. Ordregiver kan herunder kræve, at Entreprenøren dokumenterer efterlevelse af den konkrete udmøntning af arbejdsklausulens krav, som fremgår af bilag [X].

Ordregiver kan kræve, at Entreprenøren – efter skriftligt påkrav herom – inden for 10 arbejdsdage fremskaffer relevant dokumentation for såvel egne som eventuelle underentreprenørers arbejdstagere, såsom løn- og timesedler, lønregnskab og ansættelseskontrakter eller udtræk pr. medarbejder fra E-indkomst, med en oversigt over Entreprenørens indbetalte A-skat for de pågældende medarbejdere. For personale, hvor oplysningerne indberettes til andre landes skattemyndigheder, skal tilsvarende oplysninger udleveres. Ordregiver kan til brug for sin vurdering af, om Entreprenøren eller underentreprenører har overholdt klausulen, søge rådgivning hos relevante arbejdsgiver- og/eller arbejdstagerorganisationer.

Materialet skal fremsendes under hensyntagen til den til enhver tid gældende lovgivning, herunder persondatalovgivningen, og kan være anonymiseret i det omfang, at det stadig er muligt at foretage den fornødne kontrol. Hvor det er nødvendigt at fremsende ikke-anonymiseret dokumentation, skal Entreprenøren sikre, at det fornødne samtykke fra den enkelte arbejdstager, jf. gældende persondatalovgivning, er til rådighed for den ovenfor beskrevne overdragelse af oplysninger om løn- og ansættelsesvilkår, således at den fastsatte tidsfrist på 10 dage kan overholdes.

Stk. 3) Hvis Entreprenøren ikke overholder sine forpligtelser i medfør af arbejdsklausulen, kan Ordregiver tilbageholde og modregne vederlag med henblik på at sikre arbejdstagerens løn- og ansættelsesvilkår efter stk. 1 i denne klausul. Beløbet, som tilbageholdes og modregnes fra Entreprenøren, kan tillige omfatte rimelige omkostninger til opgørelse, efterprøvelse og udbetaling af kompensation til arbejdstagerne, hvis ikke sagen kan afgøres i det fagretlige system.

Såfremt Entreprenøren eller underentreprenøren er part i en overenskomst svarende til forpligtelsen i stk. 1, og ved udførelse af nærværende kontrakt ikke overholder sine forpligtelser i henhold til pågældende overenskomst, og ikke ad anden vej har betalt et idømt krav, kan tilbageholdt vederlag endvidere anvendes til at tilgodese krav for overtrædelse af overenskomsten fastslået ved fagretslig kendelse eller forlig.

Entreprenøren kan endvidere pålægges at betale en dagbod på [3.000 kr.] pr. dag til Ordregiver, hvis arbejdsklausulens stk. 1 og/eller stk. 2 ikke overholdes.

Ved gentagne overtrædelser af stk. 1 og/eller stk. 2 betales en dagbod på [10.000 kr.] pr. dag til Ordregiver.

(stk. 4 skal alene lægges til arbejdsklausulen, såfremt ordregiver ønsker, at kædeansvaret kun kan iværksættes overfor leverandører, der ikke har vist rettidig omhu. Dette punkt er blevet præciseret pr. 03.10.17)

Stk. 4) Opfylder Entreprenørens eventuelle underentreprenører ikke nærværende klausul, kan Ordregiver sanktionere den manglende opfyldelse over for Entreprenøren, som var det Entreprenøren selv, der misligholdt kontrakten.

Såfremt Entreprenøren har udvist rettidig omhu bortfalder enhver sanktion efter stk. 3, der beror på en underentreprenørs overtrædelse af nærværende klausul.

Følgende forhold er eksempler på elementer, der efter en konkret vurdering kan indgå i Ordregivers vurdering af, om Entreprenøren har udvist rettidig omhu:

- a) Entreprenøren har etableret de nødvendige systemer og foranstaltninger til effektivt at kontrollere, at nærværende klausul bliver overholdt af underentreprenører,
- b) underentreprenøren er medlem af en arbejdsgiverorganisation og overholder de deraf følgende forpligtelser,
- c) kontrol af om underentreprenører udstationerede arbejdstagere fremgår af listen over tjenesteydere, der tidligere har medført udbetalinger fra Arbejdsmarkedets Fond for Udstationerede tjenesteydere,
- d) kontrol af om underentreprenører er korrekt registreret hos RUT.

4. LÆRLINGEKLAUSUL

1. Entreprenøren er forpligtet til at sikre, at mindst [X årsværk], der anvendes til at opfylde Kontrakten, jf. nedenstående, besættes med arbejdstagere, som tilhører persongruppen af lærlinge.

2. Ved lærlinge forstås arbejdstagere, med hvem Entreprenøren eller eventuelle underleverandører indgår eller har indgået en uddannelsesaftale. Uddannelsesaftalen skal indgås som led i et uddannelsesforløb, som lærlingen følger, og skal være rettet mod, at lærlingen opnår personlige, sociale og faglige kvalifikationer, som understøtter lærlingens uddannelsesforløb, og som giver grundlag for beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

3. Uddannelsesforløb i medfør af lovbekendtgørelse nr. 738 af 20. juni 2016 om erhvervsgrunduddannelser m.v. og i medfør af lovbekendtgørelse nr. 1077 af 8. juli 2016 om erhvervsuddannelser anses at opfylde ovenstående krav til uddannelsesforløb.

4. Entreprenøren kan indgå uddannelsesaftaler om uddannelsesforløb i medfør af andre tilsvarende uddannelsesordninger i EU, herunder med lærlinge fra andre EU-lande, som opfylder ovenstående krav til et

uddannelsesforløb.

6. Entreprenøren kan opfylde sin forpligtelse til at beskæftige lærlinge i henhold til pkt. 1 ovenfor ved at overføre personer, som ved kontraktens indgåelse er ansat hos Entreprenøren til den udbudte kontrakt.

7. Kan Entreprenøren ikke på egen hånd ansætte lærlinge, kan Entreprenøren rette henvendelse til relevant erhvervsskole eller tilsvarende og anmode om at få formidlet lærlinge i medfør af lovbekendtgørelse nr. 738 af 20. juni 2016 om erhvervsgrunduddannelser m.v. og i medfør af lovbekendtgørelse nr. 1077 af 8. juli 2016 om erhvervsuddannelser, som anses at opfylde ovenstående krav til uddannelsesforløb.

8. Hvis Entreprenøren kan påvise, at det ikke har været muligt at indgå uddannelsesaftaler til besættelse af arbejdstimer med lærlinge, bortfalder vilkåret.

9. Entreprenøren skal udarbejde og fremsende en lærlingeplan, der redegør for, hvorledes lærlingeklausulen forventes overholdt. Af planen skal det bl.a. fremgå, hvor mange arbejdstimer, der vil være udført af lærlinge, hvilke typer lærlinge, der forventes beskæftiget, og i hvilke perioder lærlingene vil være beskæftiget. Hertil skal den af Ordregiver udarbejdede skabelon anvendes, jf. bilag [X]. Sker der ændringer i lærlinge-planen, herunder hvis arbejdstimer i henhold til lærlingeplanen ikke kan besættes med lærlinge, er Entreprenøren forpligtet til at underrette Ordregiver om de forventede ændringer hurtigst muligt. Orienteringen fritager ikke Entreprenøren for forpligtelsen, der fremgår af punkt 1 ovenfor.

10. Lærlingeplanen skal være et fast punkt på møder mellem Entreprenøren og Ordregiveren i kontraktens løbetid. Ordregiver kan endvidere anmode Entreprenøren om at deltage i et statusmøde, hvor Entreprenøren redegør for Entreprenørens overholdelse af den forpligtelse, som følger af lærlingeklausulen.

11. Ved arbejdets afslutning skal Entreprenøren på Ordregiverens anmodning inden for en frist af 10 dage dokumentere, at kravet efter punkt 1 ovenfor er overholdt. Ordregiver kan herunder kræve, at Entreprenøren dokumenterer efterlevelse af en eventuel konkret aftalt udmøntning af kravene i nærværende lærlingeklausul. Ordregiver kan endvidere i kontraktens løbetid på bygemøder forlange, at Entreprenøren redegør for, hvordan kravet efter punkt 1 vil blive opfyldt i løbet af kontraktperioden.

12. Hvis der opstår uenighed om, hvorvidt Entreprenørens manglende besættelse af arbejdstimer med lærlinge er berettiget, kan Ordregiver forlange en uddybende redegørelse fra Entreprenøren. Hvis Ordregiver fortsat finder Entreprenørens handling uberettiget, kan Ordregiver meddele dette til Entreprenøren med tilkendegivelse af, at manglende besættelse af arbejdstimer med lærlinge udgør misligholdelse af kontrakten. Tilsvarende gælder, hvis Entreprenøren ikke overholder pligten til at dokumentere, at beskæftigelseskravet med lærlinge er opfyldt. Sker der fortsat misligholdelse fra Entreprenørens side, er Ordregiver berettiget til efter påkrav at kræve en bod på [5.000] kr. pr. lærling pr. uge, indtil Entreprenøren har dokumenteret, at beskæftigelseskravet med lærlinge er opfyldt.

5. BESKÆFTIGELSESKLAUSUL: VEJLEDNING

Foreningen for Byggeriets Samfundsansvar (FBSA) har videreudviklet Paradigmer for Samfundsansvar fra 2017 og i samarbejde med Horten tilføjet en Beskæftigelsesklausele til bygherrens og evt. total-/hovedentreprenørens værktøjskasse. Paradigmet er udviklet med udgangspunkt i en workshop afholdt i august 2020 og med input fra hele branchen.

På workshoppen var der stor enighed om, at der er to veje at gå, hvis Ordregiver ønsker at arbejde med social beskæftigelse på byggeprojektet. Det kan enten indgå som en klausul, hvilken dette er et bud på, eller som en frivillig partner- skabsaftale.

Uanset tilgang, er det dog afgørende, at alle parter forstår og føler ejerskab til målsætningerne, og at der udpeges en tovholder, som kan sikre konkrete resultater.

Paradigmet er udarbejdet med henblik på opfyldelse særligt af FN's Verdensmålnr. 8 om anstændige jobs og økonomisk vækst og Princip 1 i FBSA's Charter for samfundsansvar.

Denne vejledning har til formål at give bygherren et overblik over paradigmet og inspiration til, hvordan en beskæftigelsesklausele kan anvendes. Bemærk, at dette paradigme vedrører EU-udbud, forsyningsvirksomhedsdirektivet og til- budsloven.

Ordregiver bør nøje overveje, om det udbudte arbejde egner sig til beskæftigelse af ledige i henhold til beskæftigelsesindsatsloven. Ordregiver kan søge vi- den, inspiration og sparring herom på www.Cabiweb.dk

Paradigmet er bygget op af moduler (fra lys grå -> mørkegrå), som Ordregiver kan **til- og fravælge**, afhængigt af om bygherre/totalentreprenør ønsker at ar- bejde ud fra en partnerskabstanke eller en kontraktklausele. Ordregiver bør over-veje, hvorvidt hvert enkelt modul er relevant for det udbudte arbejde.

Modul 1-3: Formålet med modulet er at understøtte en tidlig dialog med mar- kedet for senere at sikre den bedst mulige opfyldelse af beskæftigelsesklausele, så flest ledige beskæftiges.

Ordregiver skal identificere det gyldne "mellemed", som kan skabe kontakten mellem Entreprenøren og den ledige. Dette led kan fx være Jobcenteret, Be- skæftigelses- og socialforvaltningen, NGO'er eller civilsamfundsorganisationer, der arbejder med særlige målgrupper, som fx udsatte unge, flygtninge eller mennesker med handicap, som har brug for en indgang til arbejdsmarkedet.

For at sikre fokus og et godt match skal Ordregiver initiere kontakten til de rette ledige, som kan passe til bygge- og anlægsprojektet. "Mellemedet" kan også være bindeledet til lokale projekter, som er relevante for den konkrete entre-prise.

Projekter om beskæftigelse af lokale ledige kan kun ske inden for rammerne af partnerskabsaftaler. Et kontraktkrav om lokale ledige kan ikke rummes inden for EU-retten, herunder det EU-retlige princip om ligebehandling, som indeholder et forbud mod nationalitetsdiskrimination. Forbuddet er traktatbaseret og gælder for udbudsdirektiverne, udbudslovens afsnit II, III og IV og tilbudsloven.

Derudover er hensigten at give Ordregiver og Entreprenøren mulighed for sammen at afdække den konkrete udmøntning af de krav, som fremgår af beskæftigelses-klausulen, i forbindelse med kontraktunderskrift.

Modul 4-10: Heri beskrives selve klausulen. Parterne kan aftale løbende at følge op på beskæftigelsesklausulen på byggemøderne på samme vis som arbejds- og lærlingeklausulerne.

I pkt. 9 kan Ordregiver udskifte "*kontraktstart*" med en konkret **dato** eller ved påbegyndelsen af en bestemt **fase**, hvis beskæftigelse af ledige først realistisk kan ske på et senere tidspunkt i kontraktperioden.

I pkt. 10 kan Ordregiver udskifte "*kan*" med "*skal*", hvis modul 1-4 anvendes, og Ordregiver ikke ønsker at pålægge Entreprenøren hele ansvaret for at skabe kontakten til de ledige.

Modul 11-12: Heri reguleres dokumentationen og opfølgning, som Entreprenøren er forpligtet til at opfylde på Ordregivers anmodning. Omfanget af dokumentation kan justeres i op- og nedadgående retning afhængigt af formålet med dokumentationen og kontraktens størrelse.

Modul 13-14: Heri reguleres sanktionering af beskæftigelsesklausulen ved misligholdelse med henholdsvis ophævelse og/eller bod.

Bodens størrelse kan reguleres i op- og nedadgående retning afhængigt af kontraktens størrelse (proportionalitetsafvejning)

6. BESKÆFTIGELSESKLAUSUL

1. Ordregiver har forud for offentliggørelse af udbuddet gennemført en bred høring af denne beskæftigelsesklausele blandt potentielle tilbudsgivere. Ordregiver ønsker at oplyse markedet om Ordregivers forventninger til beskæftigelsesklausele som en del af Ordregivers opfyldelse af FN's Verdens-mål nr. 8 om anstændige jobs og økonomisk vækst. Derudover vil Ordregiver redegøre for det forventede antal ledige, som påtænkes beskæftiget under denne kontrakt, og på hvilke vilkår.
2. Ordregiver har ansvaret for at sikre, at der formidles kontakt mellem Entreprenøren og den ledige. Ordregiver skal identificere det relevante "mellemlid", som fx Jobcenteret, Beskæftigelses- og socialforvaltningen, boligsekretariat, NGO eller socialøkonomisk virksomhed, som skal bistå Entreprenøren med at skabe kontakt til den ledige og med opfyldelse af denne beskæftigelsesklausele.
3. Entreprenøren og Ordregiver skal i fællesskab arbejde for inklusion af ledige på arbejdsmarkedet.
4. Entreprenøren er forpligtet til at sikre, at [X] ledige opnår beskæftigelse i kontraktens samlede løbetid. Parterne har ved kontraktindgåelsen besluttet det endelige antal ledige, som skal beskæftiges under denne kontrakt.
5. Entreprenøren skal inden kontraktstart fremsende en beskæftigelsesplan, der redegør for, hvordan Entreprenøren påtænker at opfylde beskæftigelsesklausele, og hvordan Entreprenøren vil sikre, at dokumentation for overholdelse af beskæftigelsesklausele kan ske i overensstemmelse med den til enhver tid gældende databeskyttelseslovgivning.
6. Beskæftigelse af ledige kan alene ske på opgaver, som falder inden for kontraktens område, og kun i dens løbetid. Entreprenøren kan opfylde pkt. 4 ved at overføre personer, som ved kontraktens indgåelse har opnået ansættelse hos Entreprenøren, til udførelse af kontraktens opgaver, jf. pkt. 7 og 8.
7. Ved beskæftigelse af ledige forstås personer, som opnår ansættelse i løntilskud, fleksjob, virksomhedspraktik, småjobs, fritidsjobs, mv., jf. pkt. 8.
8. Beskæftigelse af ledige skal ske i henhold lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (lov nr. 548 af 7. maj 2019) eller lignende ordninger om beskæftigelse af ledige i andre EU-medlemslande.
9. Entreprenørens forpligtelse til at beskæftige ledige indtræder ved kontraktstart.
10. Entreprenøren har ansvaret for at ansætte det aftalte antal ledige, jf. pkt. 4. Ordregivers aftalte "mellemlid", [indsæt], kan bistå Entreprenøren med at
 - identificere de relevante persongrupper og ansættelsestyper, samt b) formidle kontakten til de konkrete personer, hvis Entreprenøren ikke på egen hånd og senest 3

måneder efter forpligtelsens indtræden, jf. pkt. 9, har ansat det aftalte antal ledige.

11. Entreprenøren skal på Ordregivers anmodning dokumentere, at kravet om beskæftigelse af ledige er opfyldt. Hvis parterne er uenige om, hvorvidt Entreprenøren har opfyldt sine forpligtelser, kan Ordregiver forlange en uddybende redegørelse, herunder bede Entreprenøren om inden for 10 dage at fremskaffe supplerende dokumentation i form af ansættelsesaftaler, lønsedler, timesedler mv.
12. Materialet skal fremsendes under hensyntagen til den til enhver tid gældende lovgivning, herunder databeskyttelseslovgivning. Oplysninger kan være anonymiseret, idet anonymisering dog ikke må have et omfang, som afskærer Ordregiver fra at foretage den nødvendige kontrol. Hvor det er nødvendigt at fremsende ikke-anonymiseret dokumentation, skal Entreprenøren indhente det fornødne samtykke fra den enkelte arbejdstager, jf. gældende databeskyttelseslovgivning, så den fastsatte tidsfrist på 10 dage kan overholdes.
13. Ordregiver kan udsætte Entreprenørens forpligtelser i 3 måneder ad gangen, hvis det viser sig umuligt for Entreprenøren at beskæftige eller få for- midlet det aftalte antal ledige. Ordregiver kan alene godkende en udsættelse, hvis Ordregivers aftalte "mellemlid" har bekræftet, at det ikke er muligt at finde relevante ledige til kontraktens opgaver. Efter 3 måneder skal Entreprenøren genoptage indsatsen for at få beskæftiget ledige.
14. Ordregiver betragter beskæftigelsesklausulen for misligholdt, hvis Entreprenøren ikke har beskæftiget det aftalte antal ledige senest 3 måneder efter forpligtelsens indtræden, jf. pkt. 9, og i resten af kontraktperioden. Når Ordregiver konstaterer misligholdelse af beskæftigelsesklausulen, meddeles dette til Entreprenøren med en frist for udbedring af forholdene – fx ansættelse af ledige eller fremskaffelse af dokumentation, jf. pkt. 11. Hvis Entreprenøren ikke overholder denne frist, er Ordregiver berettiget til:
 - a. At pålægge Entreprenøren en bod på [3.000 kr.] pr. uge pr. ledige, som Entreprenøren mangler at beskæftige, indtil Entreprenøren kan fremvise behørig dokumentation for at beskæftigelse er sket.
 - b. At pålægge Entreprenøren en bod på [5.000 kr.] pr. uge for mangelfuld eller helt manglende dokumentation, indtil Entreprenøren har fremsendt den nødvendige og relevante dokumentation til Ordregiver.
 - c. At ophæve kontrakten.

7. ANTIKORRUPTION OG UAFHÆNGIGHED

Entreprenøren forpligter sig ved opfyldelse af kontrakten til at afholde sig fra at bestikke eller på anden måde uretmæssigt påvirke offentlige embedsmænd, domstole og/eller private parter. Entreprenøren forpligter sig endvidere til straks og loyalt at oplyse bygherre om alle forhold og relationer, der kan give eller fremstå som en anledning til en interessekonflikt med bygherren.